

Здравствен дом – Неготино
Стоматолошка служба

КАРИЕС НА ПРВИТЕ ПЕРМАНЕНТНИ МОЛАРИ КАЈ ДЕЦАТА ОД 8 ДО 14-ГОДИШНА ВОЗРАСТ ВО НЕГОТИНО*

Пасинечки В., Ј. Димковски

Авторите во трудот ги изнесуваат резултатите од извршените систематски прегледи на 1.271 ученик од 3 осумгодишни основни училишта во Општината Неготино. Резултатите од систематските прегледи се прикажани табеларно и дадени се насоки за работа за смалување процентот на кариесот на забите кај децата од предучилишна и училишна возраст.

Забниот кариес сè уште е едно од најчестите заболувања на забите и едно од најраширените заболувања кај човекот.³

Тоа е едно комплексно заболување, со богата етиологија, на кое влијаат многубројни општи и локални фактори.

Иако се прават огромни напори да се спречи ова заболување, тоа сè уште е во подем, посебно кај младата популација, и претставува здравствено-социјален и економски проблем.^{2,4,5}

Имајќи го предвид проблемот на забниот кариес, со нашиот труд имавме за цел да направиме едно епидемиолошко испитување на состојбата на забите кај учениците од осумгодишните основни училишта во Општината Неготино и врз основа на најдената состојба да преземеме соодветни решенија за смалување на забниот кариес.

Материјал и метод на работа

Во текот на 1981 година извршивме систематски прегледи во три осумгодишни основни училишта, и тоа: „Гоце Делчев“ и „Страшо Пинџур“ во Неготино и „Димката Ангелов-Габерот“ во Демир Капија. Се одлучивме да извршиме преглед и анализа на состојбата на првите перманентни молари, со оглед на тоа што од перманентните заби, по физиолошкиот ред на никнење, тие први се појавуваат, многу често и рано се нападнати од кариес, а понекогаш уште при никнењето се кариозни.¹

Прегледите ги вршевме по вообичаениот метод, со помош на сонда и огледало, на дневна светлост, без употреба на рендген.

*Трудот е читан на III-та стоматолошка недела на СР Црна Гора, 28–30 април 1981 година.

При вршењето на систематските прегледи не најдовме некои битни разлики во бројот и локализацијата на кариесот кај машките и женските деца, па затоа добиените резултати ги прикажуваме заедно.

ТАБЕЛА 1

Број и процент на КЕП на I-те перманентни молари по училишта

Училиште	Број прегледани ученици	Ученици со КЕП		Ученици без КЕП	
		број	%	број	%
„Г. Делчев“	602	429	71,19	173	28,73
„С. Пинџур“	499	317	63,52	182	36,47
„Д.А.-Габерот“	170	132	77,64	38	22,35
Вкупно:	1.271	878	69,07	393	30,92

Од вкупно прегледани 1.271 ученик, КЕП на првите перманентни молари беше најден кај 878 ученици или 69,07%, додека 393 ученици или 30,92% имаа здрави први перманентни молари.

ТАБЕЛА 2

Број и процент на КЕП на првите перманентни молари по возраст

Возраст	Број прегледани ученици	Ученици со КЕП		Ученици без КЕП	
		број	%	број	%
8 години	234	99	42,30	135	57,69
11 години	231	187	80,95	44	19,04
12 години	394	286	72,58	108	27,41
13 години	237	176	74,26	61	25,73
14 години	175	130	74,28	45	25,71
Вкупно:	1.271	878	69,07	393	30,92

Од табелата 2 може да се види распространетоста на КЕП според возраста на децата. Најголем процент на КЕП најдовме кај учениците од IV одделение на возраст од 11 години, кој изнесува 80,95%.

ТАБЕЛА 3

Вкупен број и процент на прегледаните први перманентни молари

Вкупен бр. прегл. заби	Заби без КЕП		Заби со КЕП		К		Е		П	
	број	%	број	%	број	%	број	%	број	%
5.084	3.105	61,07	1.979	38,92	1.275	64,42	381	19,25	323	16,32

Од табелата 3 може да се констатира дека од вкупно прегледаните 5.084 први перманентни молари, 3.105 или 61,07% се здрави, додека 1979 или 38,92% се кариозни.

Од оваа табела, исто така, може да се види дека од вкупниот број прегледани заби, 1.275 или 64,42% се кариозни, 381 или 19,25% заб е екстрахиран, а 323 или 16,32% се пломбирани.

КИо изнесува 69,07, КИз 38,92, а КИп 1,55%.

Дискусија

Сигурно дека ваквата состојба не задоволува, но мораме да кажеме дека досега, работата со оваа популација се извршуваше во општите стоматолошки ординации, каде што лекарите-стоматолози се оптоварени и со други работи. При извршувањето на систематските прегледи отквивме голем број кариозни заби, но истовремено заклучивме дека постои голема желба и интерес кај учениците да ги санираат кариозните заби. Од објективни причини, одсега, стоматолошката служба не беше во состојба да го прифати и разреши овој проблем.

Во Неготино не постои стоматолошка служба за работа само со деца од предучилишна и училишна возраст, иако на подрачјето на Општината има преку 5.000 ученици. Причини за ваквата состојба, на прво место, е немањето простор, а на второ место немањето стручен кадар.

Во текот на оваа година треба да се пушти во употреба новиот здравствен дом, во кој се предвидени и простории за стоматолошка служба за работа со деца од предучилишна и училишна возраст. Исто така, со Правилникот за специјализација на здравствените работници, еден лекар-стоматолог е испратен на специјализација по детска и превентивна стоматологија. Се надеваме дека ќе создадеме добри услови за една превентивна работа и дека во иднина ќе можеме да прикажеме поповолни показатели за состојбата на забите кај децата од нашата Општина.

Заклучок

Од вкупно прегледани 1.271 ученик, КЕП на првите перманентни молари беше застапен кај 878 или 69,07%, додека кај 393 или 30,92% првите перманентни молари беа здрави.

Најголем процент на КЕП најдовме кај учениците од IV одд., на возраст од 11 години, и тој изнесуваше 80,95%.

КИо изнесува 69,07, КИз 38,92 и КИп 1,55%.

Сегашната состојба во однос на спречувањето на кариозното заболување кај младата популација не задоволува.

Се прават напори да се создадат просторни и кадровски услови и можности за превентивна стоматолошка систематска работа со децата од предучилишна и училишна возраст и активна работа со цел да се намали кариозното заболување на забите.

CARIES OF THE FIRST PERMANENT MOLARS IN CHILDREN BETWEEN 8-14 YEARS OLD IN THE REGION OF NEGOTINO

Summary

The authors present their results from examinations of 1271 pupils from three elementary schools in the region of Negotino. Results are tabularily shown and they suggest the major course in the struggle for caries prevention in children of pre-school and school age.

Литература

1. Бикар, И.: Основи ортопедије вилица, Београд, 1962 год.
2. Филиповски С. и Серафимовски Р.: МСП 1-2, Скопје, 1979 год.
3. Граовац Ж.: Основи дечје стоматологије, Београд, 1966 год.
4. Илић Ђ.: СГС-2, Београд, 1971 год.
5. Тавчиоски И. и соработници: Зборник на трудови, Куманово, 1970 год.